त्वञ्चैव हि नरश्रेष्ठ देवाश्चेन्द्रपुरोगमाः । आयान्तु सहिताः सर्व्वे मम यत्र स्वयम्वरः ।
ततोऽहं लोकपालानां सन्निधौ त्वां नरेश्वर । वरयिष्ये नरव्याघ्र नैवं दोषो भविष्यति । २१८०
एवमुक्तस्तु वैदर्भ्या नलो राजा विशाम्पते । आजगाम पुनस्तत्र यत्र देवाः समागताः ।
तमपश्यंस्तथायान्तं लोकपाला महेश्वराः । दृष्ट्वा चैनं ततोऽपृच्छन् वृत्तान्तं सर्व्वमेव तं ।
कच्चिद्दृष्टा त्वया राजन् दमयन्ती शुचिस्मिता । किमब्रवीच्च नः सर्व्वान् वद भूमिपतेऽनघ ।
॥ नल उवाच ॥ भवद्भिरहमादिष्टो दमयन्त्या निवेशनं । प्रविष्टः सुमहाकक्षं दण्डिभिः स्थविरैर्वृतं ।
प्रविशन्तञ्च मां तत्र न कश्चिद्दृष्टवान्नरः । ऋते तां पार्थिवसुतां भवतामेव तेजसा । २१८५
सख्यश्चास्या मया दृष्टास्ताभिश्चाप्युपलक्षितः । विस्मिताश्चाभवन् सर्व्वा दृष्ट्वा मां विबुधेश्वराः ।
वर्ण्यमानेषु च मया भवत्सु रुचिरानना । मामेव गतसङ्कल्पा वृणीते सा सुरोत्तमाः ।
अब्रवीच्चैव मां बाला आयान्तु सहिताः सुराः । त्वया सह नरव्याघ्र मम यत्र स्वयम्वरः ।
तेषामहं सन्निधौ त्वां वरयिष्यामि नैषध । एवं तव महाबाहो दोषो न भवितेति ह ।
एतावदेव विबुधा यथा वृत्तमुदाहृतं । मया शेषे प्रमाणन्तु भवन्तस्त्रिदशेश्वराः । २१९०
इतिश्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि नलोपाख्यानपर्व्वणि नलस्वदेवदौत्ये षट्पञ्चाशोऽध्यायः ॥ ५६ ॥
॥ बृहदश्व उवाच ॥ अथ काले शुभे प्राप्ते तिथौ पुण्ये क्षणे तथा । आजुहाव महीपालान् भीमो राजा स्वयम्वरे ।
तच्छ्रुत्वा पृथिवीपालाः सर्व्वे हृच्छ्रयपीडिताः । त्वरिताः समुपाजग्मुर्दमयन्तीमभीप्सवः ।
कनकस्तम्भरुचिरं तोरणेन विराजितं । विविशुस्ते नृपा रङ्गं महासिंहा इवाचलं ।
तत्रासनेषु विविधेष्वासीनाः पृथिवीक्षितः । सुरभिस्रग्धराः सर्व्वे प्रमृष्टमणिकुण्डलाः ।
तां राजसमितिं पुण्यां नागैर्भोगवतीमिव । सम्पूर्णां पुरुषव्याघ्रैर्व्याघ्रैर्गिरिगुहामिव । २१९५
तत्र स्म पीना दृश्यन्ते बाहवः परिघोपमाः । आकारवर्णसुश्लक्ष्णाः पञ्चशीर्षा इवोरगाः ।
सुकेशान्तानि चारूणि सुनासाक्षिभ्रुवाणि च । मुखानि राज्ञां शोभन्ते नक्षत्राणि यथा दिवि ।
दमयन्ती ततो रङ्गं प्रविवेश शुभानना । मुष्णन्ती प्रभया राज्ञां चक्षूंषि च मनांसि च ।
तस्या गात्रेषु पतिता तेषां दृष्टिर्म्महात्मनां । तत्र तत्रैव सक्ताऽभून्न चचाल च पश्यतां ।
ततः सङ्कीर्त्त्यमानेषु राज्ञां नामसु भारत । ददर्श भैमी पुरुषान् पञ्चतुल्याकृतीनथ । २२००
तान् समीक्ष्य ततः सर्व्वान् निर्व्विशेषाकृतीन् स्थितान् । सन्देहादथ वैदर्भी नाभ्यजानन्नलं नृपं ।
यं यं हि ददृशे तेषां तं तं मेने नलं नृपं । सा चिन्तयन्ती बुद्ध्याऽथ तर्कयामास भाविनी ।
कथं हि देवान् जानीयां कथं विद्यां नलं नृपं । एवं संचिन्तयन्ती सा वैदर्भी भृशदुःखिता ।
श्रुतानि देवलिङ्गानि तर्कयामास भारत । देवानां यानि लिङ्गानि स्थविरेभ्यः श्रुतानि मे ।
तानीह तिष्ठतां भूमावेकस्यापि न लक्षये । सा विनिश्चित्य बहुधा विचार्य्य च पुनः पुनः । २२०५
शरणं प्रतिदेवानां प्राप्तकालममन्यत । वाचा च मनसा चैव नमस्कारं प्रयुज्य सा ।
देवेभ्यः प्राञ्जलिर्भूत्वा वेपमानेदमब्रवीत् । हंसानां वचनं श्रुत्वा यथा मे नैषधो वृतः ।